

สรุปสาระสำคัญจากรายการ Ambassador Talks ครั้งที่ 11
เรื่อง “The Overview of ASEAN-ROK Partnership and Future Relations”

SIFA ได้จัดรายการ Ambassador Talks ครั้งที่ 11 เรื่อง “The Overview of ASEAN-ROK Partnership and Future Relations” บรรยายโดย H.E. Mr. Chung Hae-moon เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลีประจำประเทศไทย เมื่อวันศุกร์ที่ 19 มิถุนายน 2552 ระหว่างเวลา 14.00-16.00 น. ณ ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ

สรุปสาระสำคัญจากการบรรยายดังกล่าวได้ว่า ความร่วมมือระหว่างเกาหลีและอาเซียน เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ที่เริ่มจากการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว (sectoral dialogue partnership) ได้พัฒนามาเป็นความสัมพันธ์เต็มรูปแบบ (full dialogue partnership) ในปี ค.ศ. 1991 เป็นต้นมา ในกรอบของ ASEAN+3, ASEAN+1 และ EAS โดยความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ที่พัฒนาไปสรุปได้ดังนี้

1. ความร่วมมือด้านการเมือง

- อาเซียนและเกาหลีใต้ได้ร่วมกันแถลงข่าวต่อต้านการทดลองนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ในการประชุม ASEAN-Republic of Korea Commemorative Summit ภายใต้ theme ที่ว่า Partnership for Real, Friendship for Good ที่เกาะเจจู ระหว่างวันที่ 1-2 มิถุนายน 2552 ในโอกาสครบรอบ 20 ปีความสัมพันธ์อาเซียน-เกาหลีใต้ ซึ่งการประชุมมีวัตถุประสงค์เพื่อกระชับความสัมพันธ์ด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม โดยมีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีของไทยเป็นประธานร่วมกับเกาหลีใต้ในการประชุม

- แม้ว่าการประชุม Commemorative Summit จะไม่ได้กล่าวถึงเรื่องการจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asian Community--EAC) ก็ตาม เกาหลีใต้ก็ได้มีบทบาทสำคัญในเรื่องที่จะจัดตั้ง EAC โดยได้จัดตั้ง East Asia Vision Group และ East Asia Study Group ซึ่งได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดตั้ง East Asia Free Trade Area และจะได้ศึกษาเรื่อง EAC ต่อไป

2. ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ

- อาเซียนเป็นคู่ค้าที่สำคัญอันดับที่สามของเกาหลีใต้ และเป็นกลุ่มประเทศที่เกาหลีใต้ลงทุนมากเป็นอันดับที่สอง ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 ที่เกาหลีใต้เข้าเป็นคู่เจรจา (dialogue partner) ของอาเซียนปริมาณการค้าและการลงทุนได้เพิ่มขึ้น 11 และ 34 เท่าตามลำดับ โดยมีมูลค่าการค้าและการลงทุน 90.2 และ 6.8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ตามลำดับในปี ค.ศ. 2008

- เกาหลีใต้ให้เงินช่วยเหลือ (grant) และสินเชื่อ (credit) เพื่อการพัฒนามูลค่า 283 ล้านดอลลาร์ และ 1.57 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ตามลำดับแก่อาเซียนในปี ค.ศ. 2007 รวมทั้งได้มอบเงินทุน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นจำนวน 2 งวดมาแล้ว (ซึ่งขณะนี้อยู่ในงวดที่สอง) สำหรับความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiatives for ASEAN Integration--IAI) เพื่อลดช่องว่างในการพัฒนาของประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่ และจะมอบเงินงวดที่สามอีก 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อการนี้ และจะเพิ่มปริมาณการค้ากับอาเซียนเพื่อช่วยให้อาเซียนบรรลุ ASEAN Economic Community ในปี 2015

- ประธานาธิบดี Lee Myung-bak ของเกาหลีใต้ได้ประกาศ New Asia Initiative เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2552 ซึ่งเป็นความมุ่งหมายเสริมสร้างความร่วมมือในด้านต่างๆ กับอาเซียนและประเทศในเอเชีย และในการประชุม Commemorative Summit ประธานาธิบดี Lee ได้แถลงเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม (Concrete Goals) ซึ่งในด้านเศรษฐกิจมีประเด็นดังนี้ 1) เพิ่มมูลค่าการค้าระหว่างอาเซียนกับเกาหลีใต้จาก 90 พันล้านเป็น 150 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ภายในปี ค.ศ. 2015 และ 2) ปรับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาให้ตอบสนองความต้องการของประเทศผู้รับด้วยการสำรวจความต้องการของประเทศต่างๆ โดยจะเพิ่มเงินกู้ ODA (ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ) เป็น 2 เท่าแก่อาเซียนภายในปี ค.ศ. 2015

- อาเซียนและเกาหลีใต้ได้ลงนามใน Free Trade Agreement โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ASEAN-ROK Agreement on Trade in Goods (2006), ASEAN-ROK Agreement on Trade in Services (2007) และ ASEAN-ROK Investment Agreement (2009) และยังได้จัดตั้ง Korean-ASEAN Center เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2552 (ค.ศ. 2009) เพื่อเป็นช่องทางสำหรับส่งเสริมการค้า การลงทุน และการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

- การประชุม ASEAN-ROK Commemorative Summit เน้นความร่วมมือเพื่อรับมือกับสิ่งท้าทายของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤตการเงิน ความมั่นคงด้านพลังงาน การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และครกติดต่อย่ำแรง อาทิ swine flu ทั้งนี้ นอกจากการลงนามใน ASEAN-ROK Investment Agreement แล้ว เกาหลีใต้ยังได้เสนอ policy papers เรื่อง ROK's Initiatives on Development Cooperation with ASEAN และได้จัด ASEAN-ROK CEO Summit วันที่ 31 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2552 ภายใต้หัวข้อ "Change, Challenge, and Collaboration for Asia's Prosperity" เป็นกิจกรรมเสริมซึ่งช่วยขยายโอกาสความร่วมมือทางธุรกิจ โดยมีผู้นำ นักธุรกิจ และข้าราชการรวม 700 คนเข้าร่วม

- เกาหลีใต้แสดงความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกับอาเซียนในการสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานและอาหาร อาทิ น้ำมันและข้าว รวมทั้งเสถียรภาพทางการคลังในระยะยาว นอกจากนี้ เกาหลีใต้ยังต้องการส่งเสริมความร่วมมือกับอาเซียนด้านเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยในระหว่างการประชุม Commemorative Summit นี้ เกาหลีใต้จัดนิทรรศการ Green Asia, Green Growth Exhibition เพื่อแสดงวิสัยทัศน์ของเกาหลีใต้เกี่ยวกับ Low Carbon, Green Growth ด้วยการนำเสนอ

เทคโนโลยีสีเขียวและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องของเกาหลีใต้ในงานนี้ รวมทั้งได้เสนอ Policy Document on ROK-ASEAN Low Carbon-Green Growth ในการประชุม Commemorative Summit ด้วย

3. ความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม

- เกาหลีใต้ได้จัดนิทรรศการ ASEAN-ROK Traditional Music Orchestra ระหว่างการประชุม Commemorative Summit รวมทั้งได้เสนอ ROK's Initiatives on Cultural and People-to-People Exchanges with ASEAN ในการประชุมครั้งนี้

- เกาหลีใต้ได้ตัดสินใจเพิ่มเงินทุนประจำปี ROK-ASEAN Cooperation Fund จากปีละ 3 ล้านเป็น 5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับปีหน้า ซึ่งได้จัดสรร 2 ล้านเหรียญสหรัฐฯ แล้วจากเงินจำนวนนี้ สำหรับโครงการที่ให้ความสำคัญสูงสุดได้แก่ โครงการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมและระหว่างประชาชน (cultural and people-to-people exchanges) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมที่ประธานาธิบดี Lee ได้แถลงด้วย โดยจะเชิญผู้รับการฝึกอบรมของอาเซียน 7,000 คน มายังเกาหลีใต้ภายในปี ค.ศ. 2015 เพื่อฝึกอบรมด้านต่างๆ อาทิ อุตสาหกรรม เทคโนโลยี

- เกาหลีใต้จะส่งอาสาสมัคร 10,000 คน ไปยังทั่วโลก ซึ่งคาดว่าจะส่วนใหญ่อาจไปที่ อาเซียน ภายในปีดังกล่าวในโครงการ World Friends Korea ซึ่งเป็นการส่งคนไปช่วยพัฒนาในประเทศ เอเชีย แอฟริกา และอเมริกาใต้ในลักษณะเดียวกับโครงการ Peace Corps ของอดีตประธานาธิบดี John F. Kennedy นอกจากนี้ เกาหลีใต้ได้ให้ทุนการศึกษาและต้องการเพิ่มจำนวนนักเรียนไทยในเกาหลีใต้ซึ่งขณะนี้ มีจำนวน 600 คน เพื่อสร้างพื้นฐานของความร่วมมือในอนาคต

อนึ่ง สาระสำคัญจากประเด็นคำถามคำตอบและความเห็นเพิ่มเติมหลังการบรรยายมีดังนี้

1. สำหรับเรื่องบทบาทของอาเซียนและเกาหลีใต้ในกรณีคาบสมุทรเกาหลีนั้น อาเซียนและ เกาหลีใต้ได้เรียกร้องให้เกาหลีเหนือกลับเข้ามาร่วมในการเจรจา 6 ฝ่าย (Six-Party Talks) และหวังว่าการประชุม ASEAN Regional Forum—ARF จะสามารถช่วยในเรื่องนี้ได้

2. ผลที่เกาหลีใต้คาดว่าจะได้รับจากการประชุม Commemorative Summit ที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การแก้ปัญหาวิกฤตการเงินและเศรษฐกิจในระดับสากลอย่างพลิกรูปแบบ (revolution) ด้วยการใช้นโยบายแทรกแซงล่วงหน้า (preemptive package) โดยจะไม่กลับไปสู่เหตุการณ์หลังวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในทศวรรษ ค.ศ. 1930¹ และขอให้ประเทศต่างๆ อย่าใช้มาตรการกีดกันทางการค้า (trade barriers) นอกจากนี้ จีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นได้สนับสนุนการขยายวงเงินของกองทุนสำรองพหุภาคีภายใต้มาตรการ ริเริ่มเชียงใหม่ (Chiang Mai Initiative Multilateralisation- CMIM) ในกรอบความร่วมมือ ASEAN+3 จนมีเงินจำนวนทั้งสิ้น 120 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับแก้ปัญหาเศรษฐกิจในภูมิภาค

¹ วิกฤตเศรษฐกิจในทศวรรษปี ค.ศ. 1930 หรือ Great Depression ตามมาด้วยสงครามโลกครั้งที่ 2 และลัทธิสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ต่อต้านทุนนิยม

3. ผู้นำอาเซียนและเกาหลีใต้เห็นชอบที่จะให้มีการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย Asia Bond Markets ในกรอบ ASEAN+3 โดยจะใช้เงินลงทุนในภูมิภาคเอเชียมากกว่านอกภูมิภาค ซึ่งขณะนี้อาเซียนและจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ได้จัดสรรเงินเพื่อการนี้แล้ว 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ²

4. เกาหลีใต้ได้เสริมสร้างความร่วมมือกับอาเซียนด้านการปลูกป่าและสร้างป่าทดแทน รวมทั้งด้านการพัฒนาพลังงานทดแทน (green energy) อาทิ พลังงานชีวมวลจากมันสำปะหลัง เป็นต้น และมีความต้องการที่จะเสริมสร้างความร่วมมือกับอาเซียนด้านเทคโนโลยีเพื่อการเติบโตแบบสีเขียว (green growth technology) นอกจากนี้ ยังได้ให้ความช่วยเหลือกับอาเซียนในด้านเทคโนโลยีชีวภาพ นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเกาหลีใต้เห็นว่าประสบการณ์ของตนจะเป็นประโยชน์และเทคโนโลยีของตนน่าจะเหมาะสมกับอาเซียนมากกว่าเทคโนโลยีจากประเทศใหญ่บางประเทศ

5. สำหรับความร่วมมือด้านเกษตรนั้น ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลีใต้ได้ระบุเรื่องสินค้าเกษตรด้วย และสินค้าเกษตรของไทยที่เข้าสู่ตลาดของเกาหลีใต้จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงนี้ อย่างไรก็ตาม สมาชิกอาเซียนบางประเทศได้ประโยชน์จากตลาดเกษตรเกาหลีใต้มากกว่าประเทศอื่น ซึ่งขึ้นอยู่กับความตกลงของแต่ละประเทศกับเกาหลีใต้ ทั้งนี้ ทราบว่ามีสินค้าเกษตรของไทย 3 รายการยังไม่สามารถได้รับประโยชน์ ซึ่งเกาหลีใต้จะพยายามอย่างดีที่สุดเพื่อเปิดตลาดในส่วนที่เหลือเมื่อมีการทบทวนข้อตกลง

6. สิ่งที่เกาหลีใต้ได้รับตอบแทนจากการฝึกสอนประชาชนอาเซียนนั้น ได้แก่ การที่แรงงานอาเซียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากไทยและเวียดนามซึ่งเป็น skilled workers นั้นช่วยสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจให้กับเกาหลีใต้อย่างมาก และการลดช่องว่างในการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนก็จะเสริมสร้างความมั่นคงให้กับภูมิภาคโดยรวม นอกจากนี้ เกาหลีใต้ยังได้รับความช่วยเหลือจาก UN โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไทยและฟิลิปปินส์ ในช่วงสงคราม Korean War ซึ่งเกาหลีใต้เชื่อในการก้าวไปด้วยกัน

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมมีดังนี้

1. ไทยสามารถนำข้อเสนอและประสบการณ์ของเกาหลีใต้อมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในเรื่องของการลงทุนในระยะยาวเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการคลังและพลังงาน โดยเกาหลีใต้ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมาเป็นเวลานาน ทั้งนี้ ได้มีผู้วิจัยว่าการเดินทางสร้างนวัตกรรมไว้สำหรับประโยชน์ระยะยาวเป็นวิธีการรับมือของภาคธุรกิจในยุคทศวรรษ ค.ศ. 1930 โดยในขณะที่บริษัทหลายแห่งล้มที่จะลงทุนด้านนี้ บางบริษัทที่ประสบความสำเร็จไม่ได้ชะลอการลงทุนด้านนี้แม้ว่าจะมียอดขายลดลง ดังเช่น ดูปองด์ ฮิวเลตต์-แพคการ์ด และโพลารอยด์ เป็นต้น³ แม้ว่าจะใช้เวลาก็ตาม

² ได้ประสานภายในกับสำนักนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการคลัง ทราบว่าจะมีการตกลงกันถึงสัดส่วน contribution ของแต่ละประเทศในกลุ่ม ASEAN+3 ซึ่งจะทราบผลในปีนี้

³ ประชาชาติธุรกิจ, หน้า 16, 29 ธันวาคม 2551, <http://www.ee-part.com/news/4992> (accessed 22 June 2009)

โดยไทยควรพิจารณาลงทุนในสาขาที่มีความเหมาะสมกับไทย เช่น เทคโนโลยีชีวภาพและการแพทย์ เป็นต้น โดยควรกำหนดเป็นนโยบายการลงทุนที่แน่ชัดสำหรับเป็นข้อปฏิบัติระดับชาติ

2. ในโลกปัจจุบันที่มีการทำ FTA ระหว่างกันมากขึ้นนั้น ประเทศเกษตรกรรมที่ไม่ลงทุนระยะยาวเพื่อพัฒนานวัตกรรมจะเสียเปรียบและไม่สามารถแข่งขันในโลกได้ รวมถึง FTA อาเซียน-เกาหลีใต้ ซึ่งข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์แจ้งว่าขณะนี้สินค้าเกษตร ข้าว มันสำปะหลัง และไก่ ของไทยอยู่ใน exclusion list ของตลาดเสรีเกาหลีใต้ ที่จะไม่มีการลดภาษีเป็นศูนย์เนื่องจากเป็นสินค้าอ่อนไหวของเกาหลีใต้ ในขณะที่ไทยได้ตกลงที่จะเปิดตลาดการค้าเสรีสำหรับสินค้าอ่อนไหวของไทยด้านอุตสาหกรรมให้คู่ค้าในปี 2559 ได้แก่ เหล็ก สี เครื่องหนังและหนังฟอก⁴

สถาบันการต่างประเทศสราญรมย์

24 มิถุนายน 2552

ปรางทิพย์ คงฤทธิศึกษากร

⁴ ข้อมูลจากการประสานภายในกับกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งแจ้งว่าการทบทวนข้อตกลงระหว่างไทยกับเกาหลีจะมีขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 2012 และหลังจากนั้นจะมีการทบทวนทุก 2 ปี ทั้งนี้ ไทยจะไม่เปิดเสรีหรือลดภาษีเป็นศูนย์ในอุตสาหกรรมโทรทัศน์